

Hoe etsijtes ende euac quamen in grieken. daer hē die kepler en des keisers dochter erelesia seer mindeliken ontfinck. etc nae sijnder weerden.

Dat. lxi. capittel.

His den dach aenquam. en etsijtes en euac te samen bereet waren so ginghē si te paerde. en si namē oilof aendē graue en aē die grauine. die seere blijde was o dat etsijtes daer waren soude. en om dat hi latē soude sijn quade maniere. en sijn quade selle zeden. Aldus schieden si vā vader en vā moeder. ende hi reedt met euac nae constantinobele. Al coutende en al iockende quamen sy tandernobele op een dachuact nae constantinobele der stad. en si bleue daer dien nachte welken nachte etsijtes dochter thien nachten lanc sijnde. also verlangede

hem nae den schonē lichten dach. want hi quam hē veel te late. en margrieta die verlangede wel also seer om hē te siene. als hi dede om haer te siene Doen den dach quā so reden si vā tandernobele daer si ghelogiert haddē diē nachte. en al coutende en al iockende so quamen si veor die stad vā constantinobele. Die keplere vernam dit. en sijn dochtere erelesia. en die ontfinghē etsijtes en euac seer weerdichlike. en si dedē hē groote eere alsoot wel betaemde mer etsijtes en sach margrietē niet dies en was hi niet wel te viedē. pinmer ten lesten si quam en si hictē feestelic willecome. also twee ghelicuen ghewoenlic ende

roffumelijc sijn malcaderē te ontfanghē. En nae desen ontfanchenisse vā willecome so ginghē si ter sale waert bi den kepler en sijn dochter en euac Daer was een grote triumphē. ende die kepler om dat dese twee herē daer comen waren so liet hijse triumphē en hi ghinck alleene tot sinen heraut en hi ontboot sijn dochter dat si by hē comen soude. Die heraut ghinck om erelesia des keplers dochter. ende hy brochse hi haren vader daer hi alleen was in die sale. Erelesia sepe. weerdighe vader en heere. wat dinghe belieuet v. Die kepler sepe. weerdighe dochter dat suldy horen. hier sijn dese edele heeren van arthenen. etsijtes en euac. die hier eens dē danc en dē prijs haddē indē ternoop. wat soudt ghy nu segghē dat ghi eenē prijs op hinghet.

[h3va] *Hoe Etsijtes ende Evac quamen in Griecken, daer hem die keyser ende des keisers dochter Eresebia seer mindeliken ontfinck, elc nae sijnder weerden.*

Dat .LXI. capittel.

Als den dach aen quam ende Etsijtes ende Evac te samen bereet waren, so ginghen si te paerde, ende si namen orlof aenden grave ende aen die gravinne, die seere blijde was om dat Etsijtes daer varen soude, ende om dat hi laten soude sijn quade maniere ende sijn quade, felle zeeden.¹ Aldus schieden si van vader ende van moeder, ende hi reedt met Evac nae Constantinobele.

Al coutende ende al rijdende quamen sy tAndernobele,² op een dachvaert nae Constantinobele der stadt, ende si bleven daer dien nachte, welcken nachte Etsijtes dochte thien nachten lanc sijnde, also verlangede [h3vb] hem nae den schonen lichten dach, want hi quam hem veel te late. Ende Margrieta die verlangede wel also seer om hem te siene als hi dede om haer te siene.

Doen den dach quam, so reden si van tAndernobele, daer si ghelogiert hadden dien nachte, ende al coutende ende al jockende³ so quamen si voor die stadt van Constantinobele. Die keysere vernam dit ende sijn dochtere Eresebia, ende die ontfinghen Etsijtes ende Evack seer weerdichliken, ende si deden hem groote eere, alsoot wel betaemde.

Mer Etsijtes en sach Margrieten niet, dies en was hi niet wel te vreden. Ymmer ten lesten⁴ si quam, ende si hieten feestelic willecome, also twee ghelieven ghewoenlic ende costumelijc sijn malcanderen te ontfanghen. Ende nae desen ontfanckenisse van willecome so ginghen si ter salen waert bi den keyser ende sijn dochter ende Evack. Daer was

1. Verderop zal blijken dat Etsijtes na het afgedwongen vertrek van Maragrieta volstrekt onhandelbaar geworden is (amor hereos), nu eens apathisch en dan weer cholerisch, zoals al aan het slot van capittel .LXVIJ. gesuggereerd werd: "ende dat si hem castije van sinen quaden zeeden."

2. Andernobele: fictieve stad die haar naam ontleent aan Hadrianopolis, het huidige Edirne in Europees Turkije, waar doorheen de Balkan-route van West-Europa naar Constantinopel liep.

3. jockende: grappend

4. Ymmer ten lesten: Te langen leste

een grote triumphe. Ende die keyser, om dat dese twee heren daer comen waren, so liet hijse triumpheren,¹ ende hi ghinck alleene tot sinen heraut, ende hi ontboot sijn dochter dat si by hem comen soude.

Die heraut ghinck om Eresebia, des keyzers dochter, ende hy brochse bi haren vader, daer hi alleen was in die sale.

Eresebia seyde: “Weerdighe vader ende heere, wat dinghe believet u?”

Die keyser seyde: “Weerdighe dochter, dat suldy horen. Hier sijn dese edele heeren van Athenen, Etsijtes ende Evac, die hier eens den danc ende den prijs hadden inden ternoy. Wat soudt ghy nu segghen dat ghi eenen prijs op hinghet [h4ra] om eerlijc eenen ternoy te slane, ende die best dede, dat hy den prijs verdiende?”

Die dochter seide: “O, vader ende here, dat waer seer goet. Ende so souden wi weten oft die van Athenen nu so vroom sijn als si waren inden ternoy voorleden. Ende ic sal, believet u, vader, eenen gouden sperwer op hanghen met twee silveren bellen voor den hoochsten prijs, ende den na prijs eenen gouden rinc met eenen dyamant.”

Als die keiser dat hoorde, so was hi daer seer wel mede te vreden. Ende si gaven den heraut den laste dat hijt beroepen soude alle sijn conincrijcke door, dwelc den heraut also dede.

Ende hy begonste ierst in Constantinobe, daer hi riep: “Hoort alle, ghi edele mannen, ridders ende schilt knechten, die jonge keiserinne Eresebia die doet beroepen eenen ternoy in des keyzers hof in Constantinobe, aen gaende binnen den derden dach² nu in julio. Ende die daer best slaen sal, die sal ontfanghen voor sinen prijs eenen gouden sperwaer met twee silveren bellen. Ende die daer nae best slaet, die sal hebben eenen gouden rinc met eenen schoonen costeliken dyamant. Ende voort, des keisers dochtere Eresebia die sal den prijs presenteren mit haren maechden den ghenen dien alder best verdienen sal. Ende elc segt den anderen voort! Ende ic gae noch elders beroepen nae des keisers beveel.”

Als Etsijtes ende Evac dat hoorden, so waren si uuter maten seer blijde, ende Etsijtes seide tot Evac: “O, Evac neve, gaet ende maect ons

1. triumpheren: hun gang gaan

2. binnen den derden dach: op de derde dag, vandaag meegerekend

bereet al datghene dat ons dient, ende versiet ons van wapenen, van paerden ende van swerden die fijn sijn om inden ternoye eere ende prijs te behalen!”

Evac seide, hi soudt doen, ende hy schiet van Etsijtes. Ende Etsijtes die ghinc nae Margrieten sien [h4rb] om te weten wat die sake was dat sy hem ontboden hadde, ende wat haer begheerte was.

om eerlijc eenē ternop te stane. en die
best dede dat hy den prijs verdiende.
Die dochter seide. o vader en here dat
waer seer goet. en so soude wi weten
of die van athenē nu so vroom sijn.
als si warē indē ternop vooledē. en
ic sal belieuet v vader. eenen gouden
sperwer op hanghē. met twee siluerē
bellen. voor dē hooghsten prijs. en dē
na prijs eenē goudenē rinc met eenē
dynamant. Als die keiser dat hoorde. so
was hi daer seer wel mede te vreden.
en si gauē den heraut dē laste dat hūt
beroeopen soude alle sijn conincliche
dooi. **D**welc den heraut also dede. en
hy begonste ierst in konstantinobele.
daer hi riep hooit alle ghi edele mānē
ridders en schilt knechte. die ionge kei
serinne Erefebia. die doer beroepen
eenē ternop in des keisers hof in kon
stantinobele. aen gaende binnen den
derdē dach nu in Julio. ende die daer
best staen sal. die sal ontfanghē voor
sijnē prijs eenē goudē sperwaer. met
twee silueren bellen. En die daer nae
best staet. die sal hebben eenē gouden
rinc. met eenē schoone costeliken dya
mant. En voor des keisers dochtere
erefebia die sal den prijs presenteren
mit hare maechdē. dē ghenē dien ald
best vdiene sal. en eie segt dē anderen
voor. en ic gae noch elders beroepen
nae des keisers beueel. Als etsites en
euac dat hoorde. so warē si wter ma
ten seer blide. en etsites seide tot euac
o euac neue gaet en maect ds bereet
al dat ghene dat ons dient. en versiet
ons van wapenē. vā paerden. en vā
swerden die sijn sijn. om indē ternope
eere en prijs te behalen. Euac seide hi
soudt doen. en hy schiet vā etsites. en
etsites die ghinc nae margrietē sijn.

om te weten wat die sake was. dat sy
hem ontboden hadde. ende wat haer
begheerte was.

Hoe dat etsites ghesraft was vā
margrieten van lymborch. en hoe si
hem gaf haers vaders wapen.

Dat. lxx. capittel.

Etsites met groter verblifdinge
dooit beroep vande ternope. so
ghinc hy bi margrieten vā lymborch
in haer camer daer si in was. ende hi
gructese mindelijch. en hy nam haer
inden armen. en margrieta die herte
hem feestelike willecome. Etsites die
dante haer seer. en hi seide. o schone
margarieta. wat is doch die sake. dat
ghi mi hier bi v hebt doen comē. ende
wat ducke en wat lide heeft v herte
beuangenhen. en segt mi wat v deeren
mach. Heeft v yem ant mē daen. of te
nae ghesprokē. ic sal dat so hoochlic
weeke. dat hem leedt weerde mach
den ghenen diet ghedaen heeft. en al
dus segt mi wat v ledt. Margarieta
hoende dese woorden seide. si. mi lede
ghenoech int secrete en int hemeliken
ghesproken. hier tusschen v en my. so
moet een vrient den anderen vrient
wel sijn liden claghe. Want dooi des
vrients raet. so wert dicwille mekic
beledt. ende aldus en sal vrient voor
vrient gheen liden verborghē houdē
mer als vrient den vrient sijnen noot
claghen en te kenne gheue. en dit is
die sake. waer omē dat ic v als vrient
ontboden hebbe. Doen seide etsites
weder tot margrieten. so bid ic v her
teliken seer op alle vrientclappe. dat
ghi mi doch segghen wilt. wat dinghe
dat uwer herten deert. en clacht my
uwen noot. Margrieta hoende sijn
vierighe begheerte. so seide si hē. siet

*Hoe dat Etsijtes ghestrafte was van Margrieten van Lymborch,
ende hoe si hem gaf haers vaders wapen.*

Dat .LXIJ. capittel.

Etsijtes met groter verblijdinge doort beroep vanden ternoeye so ghinc hy bi Margrieten van Lymborch in haer camer, daer si in was, ende hi gruetese mindelijck, ende hy nam haer inden armen. Ende Margrieta die hiete hem feesteliken willecome. Etsijtes die dancte haer seer, ende hi seyde: “O, schone Margarieta, wat is doch die sake dat ghi mi hier bi u hebt doen comen, ende wat drucke ende wat lijden heeft u herte bevanghen? Ende segt mi wat u deeren mach! Heeft u yemant mesdaen oft te nae ghesproken? Ic sal dat so hoochlic wreken dat hem leedt w[e]rden¹ mach den ghenen diet ghedaen heeft. Ende aldus, segt mi wat u ledt!”

Margarieta horende dese woorden, seide si: “Mi ledt ghenoech,² int secrete ende int hemeliken ghesproken hier tusschen u ende my. So³ moet een vrient den anderen vrient wel sijn lijden claghen. Want door des vrients raet⁴ so wert dicwille meskief beledt.⁵ Ende aldus en sal vrient voor vrient gheen lijden verborghen houden mer⁶ als vrient den vrient sinen noot claghen ende te kennen gheven. Ende dit is die sake waer omme dat ic u als vrient ontboden hebbe.”

Doen seyde Etsijtes weder tot Margrieten: “So bid ic u herteliken seer op alle vrientschappe dat ghi mi doch segghen wilt wat dinghe dat uwer herten deert, ende claecht my uwen noot!”

Margrieta horende sijn vierighe begheerte, so seyde si hem: “Siet [h4va] Etsijtes, dat is waer dat ic hadde eenen schonen valcke vercoren in wercken van eeren ende in edelheden, ende desen edelen valcke die is verkeert⁷ in die gedaente van een fenijnt⁸ serpent. Ende door

1. Vorsterman 1516: weerden

2. Mi ledt ghenoech: Ik heb zat pijn

3. So: Daarom

4. raet: hulp

5. meskief beledt: verdriet verdreven

6. mer: maar

7. verkeert: veranderd

8. fenijnt: giftig

estijtes dat is waer dat ic hadde eenē
schonē valcke vercoen in werckē vā
ceren en in edelhedē. en desen edelen
valcke die is verkeert in die gedaente
vā een fenijn serpent. ende door sijn
fenijnthede verbiuten vader en moe-
der. dies alle bliscchap des lants ver-
dwijnt. so fellike spuwet hi sijn fenijn
der quaetheit. also datter niemant bi
geduerē en can. en al dat edel werckē
hantierēde is. vliet vā desen serpente
dat iā mer ende schade is. dat een edel
valck ghewerdē is een alsulckē fellen
dier datter alle die werelt af weet Als
estijtes dit hoorde wert hi versuchten
de en hi sepde. dats wel wt gheslaghē
die caetse is mijne. ben ic sepde hy der
edelhedē also af ghesneden. als dat ic
ghelikende bē een serpent. dat si gode
gedaecht. Doen seide margrieta ghi
trect v deser woordē aen. en dies niet
te min. ghi sijt daer seer mede besmet.
want ghi volcht die quaethede. en la-
ter die edelheyt. dat v grote scande en
blame is. Doen antwoorde estijtes.
het is quaet voor dē ropelen hincē.
en ic weet wel dat ghi my meent. mer
ouer pepnst. hoe dat v mijn moedere
met haet en nide woude bienghē on-
schuldich ter doot. en hadde ickes niet
beledt. en dit moet ooc ouer dacht sijn
want men tert wel ooc eenē hont op
sinen steert. dat hi om biit. men mach
ooc wel tijlic op staē. en verdienē dat
wert der quaetheit. en hoe soude ic dā
gheachten op eenighe duechdē. Doē
seide margrieta. estijtes wilt v weer-
heyt laten. en v seluē keeren vā uwer
quaetheyt. wāt ic hore daer so veel af
dattet mi verduet. Eert v vader en v
moeder. want si hebben recht dat si v
houwen vā my. wāt si niet en weten

mijn af comste. ofte mijn gheslachte.
mer waer ick in mijns vaders rijcke
die sommighe die mi nu verstekē. die
soudē mi dan wel nūghē en bughen.
En wilt ghi mijn vrientscap verwer-
uen. so suldy vergheet en vergheuen
v moeders quaetheit. en laten sinckē
uwen euelen moet. en perseuererē in
duechdē. en volghē die wercken van
edelhedē. en latē v rebelheyt. in feestē
vā eeren ghenē cost sparē. so moecht
ghi die ionste vā mi verweruē. want
dat ic v sie in dese selheyt. dat is mijn
der hertē leer hart. Staet nae die eere
en laet v aren die scande. en aen veert
die ridderlike eeren en duechdē also v
die keiser beuelen sal. en achter volcht
die. so wert ghi gheert in allen houē.
Doen sepde estijtes. v ter eere ende v
duechdelic onderwīs. so sal ick helm
en schilt aen veerden. en volghen die
werckē vā eeren en vā edelheden. en
mijn mandaet thoonē inden ternop
dat ic hope eer en prijste verweruen
belieuet gode. Doen seide margrieta
op die voorwaerde. dat ghi v beteren
selt. en v stellen als een ridder so ghe-
loue ic v repne nopolle minne. op dat
ghi v stellen wilt ter aentuerē. ende
aentueren seypen van wapenen. so
geef ic v daer die schonē schilt dē leen
vā kele int velt vā siluere ghecroont
ghedaent en ghetont vā sinē goude.
voert dien ter eeren van mi. Estijtes
sepde. o margrieta lief. ic danke v der
eeren en ooc der leere die ghi mi geest.
en ic hoopse ooc achter volghen als
ridder vā eeren. dat ic hope dat ick eer
lanc wesen sal. mer ic bidde v. dat ghi
mi segt wat wapene dat dit is. Ma-
grieta seide dat blift verholen. mer
alst tijt en pas geest. so sult ghi noch

sijn fenijnthede verbij[t hi]¹ vader ende moeder, dies alle blijschap des lants verdwijnt. So felliken spuwet hi sijn fenijn der quaetheit also datter niemant bi gedueren en can, ende al dat edel wercken hantierende is, vliet van desen serpente. Dat jammer ende schade is, dat een edel valck ghewerden² is een alsulcken fellen dier datter alle die werelt af weet.”

Als Etsijtes dit hoorde, wert hi versuchtende, ende hi seyde: “Dats wel uut gheslaghen, die caetse is mijne.³ Ben ic,” seyde hy, “der edelheden also af ghesneden als dat ic ghelikende ben een serpent? Dat si Gode geclaecht!”

Doen seide Margrieta: “Ghi trect u deser woorden aen, ende dies niet te min, ghi sijt daer seer mede besmet, want ghi volcht die quaethede ende latet die edelheyt, dat u grote scande ende blame is!”

Doen antwoorde Etsijtes: “Het is quaet voor den cropelen hincken.⁴ Ende ic weet wel dat ghi my meent. Mer over peynst hoe dat u mijn moedere met haet ende nijde woude brenghen onschuldich ter doot, en hadde ickes niet beledt. Ende dit moet ooc over dacht sijn! Want men tert wel ooc eenen hont op sinen steert dat hi om bijt. Men mach ooc wel tijlic op staen ende verdienen dat werc der quaetheit.⁵ Ende hoe soude ic dan gheachten op eenighe duechden?”⁶

Doen seide Margrieta: “Etsijtes, wilt u wreetheyt laten ende u selven keeren van uwer quaetheyt, want ic hore daer so veel af dattet mi verdriet. Eert u vader ende u moeder,⁷ want si hebben recht dat si u houwen van my,⁸ want si niet en weten [h4vb] mijn afcomste ofte mijn gheslachte. Mer waer ick in mijns vaders rijcke,⁹ die sommighe die mi

1. Vorsterman 1516: verbijten — verbeterd naar Bouman z.j.

2. ghewerden is: verworden is tot

3. Dats wel uut gheslaghen, die caetse is mijne: Die slag is u! Wat moet ik daar op zeggen? Beeldspraak ontleend aan het kaatsspel.

4. Frans: Clocher devant (les) boiteux — Men moet geen mankement melden tegenover degene die er slachtoffer van is.

5. Stank voor dank [?]

6. En waarom zou ik dan de goedheid zelve moeten blijven?

7. Het vierde van de Tien Geboden (*Exodus* 20, 12).

8. houwen van my: van mij weg houden

9. Hier suggereert Margarieta dat zij wel degelijk van hoge afkomst is.

nu verstemken,¹ die souden mi dan wel nijghen² ende bughen.³ Ende wilt ghi mijn vrientscap verwerven, so suldy vergheten ende vergheven u moeders quaetheit ende laten sincken uwen evelen moet ende persevereren⁴ in duechden ende volghen die wercken van edelheden ende laten u rebelheyt. In feesten van eeren ghenen cost⁵ sparen, so moecht ghi die jonste van mi verwerven. Want dat ic u sie in dese felheyt, dat is mijnder herten seer hart.⁶ Staet nae die eere ende laet varen die scande ende aenveert die ridderlike eeren ende duechden, also u die keiser bevelen sal, ende achter volcht die! So wert ghi gheert in allen hoven.”

Doen seyde Etsijtes: “U ter eeren ende u duechdelijc onderwijs, so sal ick helm ende schilt aen veerden ende volghen die wercken van eeren ende van edelheden ende mijn mandaet⁷ thoonen inden ternoy, dat ic hope eer ende prijs te verwerven, believet Gode.”

Doen seide Margrieta: “Op die voorwaerde, dat ghi u beteren sult ende u stellen als een ridder, so ghelove⁸ ic u reyne, noyale minne. Op dat⁹ ghi u stellen wilt ter aventueren ende aventueren feyten van wapenen, so geef ic u daer die schonen schilt: den leeu van kele int velt van silvere, ghecroont, gheclaeut ende ghetonct van finen goude.¹⁰ Voert dien ter eeren van mi!”

Etsijtes seyde. “O, Margrieta lief, ic dancke u der eeren ende ooc der leeren die ghi mi geeft, ende ic hoopse ooc tachter volghen als ridder van eeren, dat ic hope dat ick eer lanc wesen sal. Mer ic bidde u dat ghi mi segt wat wapene dat dit is.”

1. verstemken: met de nek aankijken

2. mi dan wel nijghen: dan zeker voor mij buigen

3. Voor het eerst geeft Margrieta te kennen dat zij geen koopmansdochter is, maar van hoge(re) komaf.

4. persevereren: volharden

5. cost: kosten (noch moeite)

6. hart: onaangenaam

7. mandaet: mannelijke daden

8. ghelove: beloof

9. Op dat: Op voorwaarde dat

10. Het wapen van Limborch: een staande rode leeuw met een gouden kroon, gouden klauwen en een gouden tong op een zilveren achtergrond.

Margrieta seide: “Dat blijft verholen.¹ Maer alst tijt ende pas geeft, so sult ghijt noch [i1ra] wel weten, want die liefste draechse, die ic weet levende naest Gode op daerde, ende aldus houtse in eeren!”

Etsijtes seyde: “Dat salmen wel sien inden ternoy!”

Ende met desen woorden so schieden si vriendelic van malcanderen.

Ende Etsijtes ghinc bi Evac ende vertrac hem alle saken, die seere verblijt was int aen horen. Ende [i1rb] Margrieta ghinc te hove waert bider keyserinnen ende ordineerden den prijs om inden ternoy te gheven den verdiendere.²

1. verholen: geheim

2. verdiendere: degene die het verdient

wel weten. wāt die lieffte draechte die
ic weertleuende naest gode op daerde
en aldus houste in eeren. Eerstes sey
de dat salmē wel sien indē ternoy. en
met desen woordē so schieden si wien
delic vā malcanderē. en erstes ghinc
bieuac en vertrac hem alle sahen. die
seere verblift was int aen horen. En

margrieta ghinc te houe waert bidde
hepferinnen. en ordincerde den prijs
om inden ternoy te gheuen den ver
diendere.

Hoe den ternoy ghehouden was.
daer erstes en euacden danc en den
prijs verdienden.

Dat lixij. capittel.

Ho den auont gepasseert was.
en dē dach aen quā. so sloeghē
die trompetten dat hē etc bereyde sou
de ter banen te comē. om prijs en eere
te behalen nae den dienst. Als dat die

heren hoorde ghinghē si misse horen
en aenbadeu gode. so elck schuldich is
van doene. eer hi yet bestaen sal. En
doe den dienst gedaen was. doe ghin
ghen sy ontbēdie en goede thiere ma

*Hoe den ternoy ghehouden was, daer Etsijtes ende Evac
den danc ende den prijs verdienden.*

Dat .LXIIJ. capittel.

[i1ra] Als den avont gepasseert was ende den dach aen quam, so sloeghen die trompetten dat hem elc bereyden soude ter banen te comen om prijs ende eer te behalen nae den dienst.¹ Als dat die [i1rb] heren hoorden, ghinghen si misse horen ende aenbaden Gode, so elck schuldich is van doene eer hi yet bestaen sal. Ende doe den dienst gedaen was, doe ghinghen sy ontbijten ende goede chiere ma-[i1va]ken. Die keyser ende die keyserinne, des keisers dochter, ende Margrieta van Limborch ende ander maechden, heeren ende vrouwen ghinghen ter tynnen ende hinghen den prijs voor hem lieden. Doen deden die herauten die trompetten slaen, dat elc comen soude ter banen ende doen sijn beste om prijs ende eer te hebbene.

Als dat die edele hoorden, so quamen si elc om chierlicste in ghesleghen,² inden iersten den gouvernuer van Constantinobe, die pallatijn³ van Gernobe,⁴ daer nae die markijs van Griecken ende veel ander edelinghen. Doen quam Etsijtes in gesleghen ende Evac, sijn neve, ende si waren beyde alleens int harnas ende haer paerden behanghen met gouden laken ende met silveren bellen ende gouden bellen, ende uuter maten costelijc haer helmmetten vol plumagen hanghende ende met vol gouden paelgen.⁵

Daer sloeghen die trompetten op, dat hem elc soude bereyden om ternoyen. Daer sloech die pallatijn op Etsijtes, ende Etsijtes weder dapperlick op hem. Ende Evack die sloech op den gouvernuer. Ende daer vloeghen die plumagen int sandt. Die bardeersels⁶ vanden

1. nae den dienst: na de heilige mis

2. in ghesleghen: binnengereden

3. pallatijn: paladijn / bewindvoerder

4. Gernobe — contaminatie van 'Griecken' en 'Andernobe' [?] — Bouman z.j. en andere jongere herdrukken: Grenoble

5. paelgen: pailletten

6. bardeersels: bescherming rond de benen van het paard

ken. Die keyser en die keyserinne des
keisers dochter. en margrieta van
lymborch en ander maechden. heeren en
vrouwen ghinghe ter conne. en hin-
ghen den prijs voor hem lieden. Doen
deden die herauten die trompetten slaen.
dat elc come soude ter banen. en doen
sijn beste om prijs en eer te hebbene.
Als dat die edele hoorden so quamen
si elc om chierlicke in ghesleghe. indē
iersten den gouuernuer van constanti-
noble. die pallatijn van gernobele.
daer nae die markijs van grieken. en
veel ander edelighen. Doen quam
erlites in ghesleghe en euac sijn neue.
en si waren beyde alleens int harnas.
en haer paerden behanghe met gou-
den laken. en met silueren bellen ende
gouden bellen. en wter maten costelijc
haer helm mette vol plumagen han-
ghende en met vol gouden paelgen.
Daer sloeghe die trompetten op. dat
hem elc soude bereyden om. ternopen
Daer sloech die pallatijn op erlites.
en erlites weder dapperlick op he. en
euac die sloech op den gouuernuer.
En daer vloegghen die plumagen int
sandr. die bardeertels vande paerden
werden met stucken af ghehouwen.
Daer hadde he erlites als een hon-
gherich sijn baert. en euac sijn neue ooc
dier ghelike. so wat teghen he beyden
quam dat sloegghen si vande paerde.
mer erlites bouen al. so dat elc die ba-
ne ruynde. en lieten hem beyde al-
leen houwen. Doen was den roepe
vanden herauten. erlites ende euac
als verdienders van den prijse. Sy re-
den wter banen. en die herauten redē
voor he beyde. en si con vopeerdense
in haer logijs. en si seiden hem dat si
come soude ten banckette. bi die heren

en bi die vrouwen. daermen vlieden
presenteren sal. elc prijs en eere nae sijn
verdiende. Doen seiden die heeren si
dedent gaerne. ende met dien tradē si
van haren paerde. en ghinghe hem
ontwapenen. en si stelden hem lieden
in costelike habijtueringe so si alder
chierlicke consten. en also ghinghe si
met haren knapen en paeygen ten
banckette waert. bi den keyser en bi
sijnder dochter en bi margrieten daer
si vruendelic en eerlic ontfangē waren.
En die ionghe keiserinne ersebia die
gaf erlites den goude sperwaer met
ten silueren bellen. En margrieta van
lymborch die gaf euac den rinc mette
op amante. ende aldus waren si beyde
beghif. erlites metten opperste prijs
en euac met den anderen prijs. ende
daer waren si in groter ghenoechte en
in ontspeeliker blijfchappen. Ende
daer was een bode gesonden van mar-
grieten van lymborch aende graue
van athenen en aen die grauinne. hoe
dat erlites verkeert was. en hoe hy
die edelheyt hantierde. dies die graue
en die grauinne seer blijde waren. en
spraken margrieten groten lof. dat
si he daer toe gebrecht hadden. dat hi
edele wercken aen veerden wilde. Al-
dus was sijn vader en moeder seere
verblijt alst reden was. Doen rebane-
ket ghehouden was. ende elc sijn ghe-
noechte bedieuē hadde. so ghinc daer
aen een scheidē. en elc ghinc tot sijn
logijse waert ende in sijn ruste. Mar-
grieta was wt om erlites te sendē in
auentueren. en si informeerde erlites
met schoone woorden. dat hi haer be-
loofde dat hi niet heerē en soude. hi en
soude prijs en eere behalen in seppen
van wapenen. Maer eer dat hi van

paerden werden met stucken af ghehouwen. Daer hadde hem ¹ Etsijtes als een hongherich lijbaert, ² ende Evac, sijn neve, ooc dier ghelike. So wat teghen hem beyden quam, dat sloeghen si vanden paerde, mer Etsijtes boven al, so dat elc die bane ruymde ende lietense hem beyden alleen houwen. Doen was den roepe vanden herauten Etsijtes ende Evac als verdienders van den prijse.

Sy reden uuter banen, ende die herauten reden voor hem beyden, ende si convoyeerdense ³ in haer logijs, ende si seyden hem dat si comen soudent ten banckette bi die heren [i1vb] ende bi die vrouwen, “daermen u lieden presenteren sal elc prijs ende eere nae sijn verdiente.”

Doen seyden die heeren, si dedent gaerne. Ende met dien traden si van haren paerde ende ghinghen hem ontwapenen, ende si stelden hem lieden in costelike habjtuweringe, ⁴ so si alder chierlicste consten, ende also ghinghen sy met haren knapen ende paeugen ten banckette waert bi den keysere ende bi sijnder dochter ende bi Margrieten, daer si vriendelic ende eerlic ontfangen waren. Ende die jonghe keiserinne Eresebia die gaf Etsijtes den gouden sperwaer metten silveren bellen. Ende Margrieta van Lymborch die gaf Evac den rinc metten dyamante, ende aldus waren si beyde beghift, Etsijtes metten oppersten prijs ende Evac met den anderen prijs, ende daer waren si in groter ghenoechten ende in ontsprekeliker blijschappen.

Ende daer was een bode gesonden van Margrieten van Lymborch aenden grave van Athenen ende aen die gravinne, hoe dat Etsijtes verkeert ⁵ was, ende hoe hy die edelheyt hantierde. Dies die grave ende die gravinne seer blijde waren ende sprakens Margrieten groten lof dat si hem daer toe gebracht hadden dat hi edele wercken aen veerden wilde. Aldus was sijn vader ende moeder seere verblijt alst reden was.

Doen tbancket ghehouden was ende elc sijn ghenoechte bedreven hadde, so ghinct daer aen een scheyden, ende elc ghinc tot sinen

1. hadde hem: gedroeg zich

2. lijbaert: leeuw

3. convoyeerdense: begeleidden hen

4. habjtuweringe: kledij

5. verkeert: veranderd

logijse waert ende in sijn ruste. Margrieta was uut om Etsijtes te senden in aventueren, ende si informeerde¹ Etsijtes met schoonen woorden dat hi haer beloofde dat hi niet keeren en soude, hi en soude prijs ende eere behalen in feyten van wapenen. Maer eer dat hi van [i2ra] haer scheyde, badt si hem, eer hi hem stelde ter dolasijen² om te soecken aventuer, dat hy gaen soude aen sijn vader ende moeder “ende bidden die verghiffenisse van dat ghene daer ghy hem lieden in verthoornet hebt. God soude u te badt helpen!”

Etsijtes die beloofde haer dat hijt doen soude, ende aldus so schiet hi ende Evac vriendeliken van haer, ende si reysden weder nae Athenen by sinen vader ende bi sijn moeder.

1. informeerde: overreedde

2. stelde ter dolasijen: dolende ridder werd